

BÖLÜM 11

TÜRKİYE'DE ÇOCUK REFAHININ YÜKSELTİLMESİNE YÖNELİK YAPILAN PROJELER VE PEDIATRİ HEMŞİRESİNİN ROLÜ

Meltem KÜRTÜNCÜ¹
Aylin KURT²

GİRİŞ

Çocuk refahı, çocuğun iyi olma halidir. Çocukların sağlıklı bir şekilde doğup büyüebilmesi, huzurlu ve mutlu bir aile ortamında yetişmesi, korunup gözetilmesi, cinsiyet ayrımı yapılmadan fırsat eşitliğine sahip olması ve yoksulluğun önlenerek yaşam kalitelerinin yükseltilmesi gibi konuları kapsamaktadır. Çocuk refahı toplumlar ve ülkeler için önemlidir. Çünkü çocuk gelecektir ve çocuk refahının yükseltilmesi aydınlık bir geleceğin teminatıdır (1).

Çocuk refahını etkileyen faktörler gelir, sağlık, eğitim ve katılım olarak gruplandırılmaktadır (2). Özellikle ülkemizde yoksulluk ve yoksullukla ilişkili faktörler nedeniyle çocuk refahı gelişmiş ülkelerin standartları altında kalmaktadır. Yoksulluğun en başta getirdiği sonuç çalışan çocuklar gerçeği, buna bağlı olarak çocukların sokağa sürüklenmeleri ve istismara açık hale gelmeleridir (3). Ayrıca son yıllarda ülkemize yoğun göçlerin olması nedeniyle mülteci çocukların beslenme, barınma, hijyen sorun-

---

¹ Doç.Dr., Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, e-mail: meltemipekkurtuncu@gmail.com

² Arş.Gör. Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, e-mail: aylinkurt67@gmail.com

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu yazıda UNICEF ve T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın çocuk refahının sağlanması ve sürdürülmesi amacıyla yürüttüğü gerçekleştirdiği projeler ele alınmıştır. Projelerin çocukların birçok alanda korunması, desteklenmesi ve refah düzeyinin artırılması amacıyla kapsamlı şekilde planlandığı ve gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu projelerin planlanması ve yürütülmesinde hemşirelerin de yer alması gerekmektedir. Pediatri hemşireleri; çocuk ve ailenin haklarının savunucusu olması, gereksinimlerinin giderilmesi ve refahının artırılması adına onların sesi olabilecek potansiyele sahiptir. Bu nedenle, bu konuda alan çalışmalarının hız kazanması, pediatri hemşirelerinin ilgili toplumsal projelerde yer alması ve aktif savunucu rollerin güçlendirilmesi önerilebilir.

KAYNAKLAR

1. Erol, S. I. (2017). Çocuk refahı: çocuğun iyi olma hali. In Ö. Pınarcık & M. Ö. Danacı (Eds.), *International Children's Rights Congress* (p. 56). Ankara: Eğiten Kitap. Erişim adresi: <https://www.egitenkitap.com/class/INNOVA-Editor/assets/çocuk hakları kongresi özet kitabı.pdf>
2. UNICEF. (2013a). Çocuk refahı belgesi. Erişim tarihi: 22 Kasım 2018, Erişim adresi: www.sck.gov.tr/oecd/cocukRefah?Belgesi.pdf
3. Tor, H. (2010). Türkiye'de çocuk işçiliğinin boyutları. *Journal of World of Turks*, 2(2), 25–42.
4. Geçkil, E., Aldem, M., & Kaleci, E. (2017). Göçün çocuk sağlığına etkisi. *Journal of Human Sciences*, 14(1), 171-186. <http://doi.org/10.14687/jhs.v14i1.4102>
5. Özdemir, S. (2017). Effects of the warfare on children, health and hope. *Türkiye Klinikleri Journal of Nursing*, 9(4), 322–328. <http://doi.org/10.5336/nurses.2017-54929>
6. Kardeş, S., & Akman, B. (2018). Suriyeli mültecilerin eğitimine yönelik öğretmen görüşleri. *İlköğretim Online*, 17(3), 1224–1237. <http://doi.org/10.17051/ilkonline.2018.466333>
7. T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2013). *Ulusal Çocuk Hakları Strateji Belgesi ve Eylem Planı 2013-2017*. Erişim tarihi: 22 Kasım 2018 Erişim adresi: <http://www.sck.gov.tr/Belgeler/%C3%87ocuk Haklar%C4%B1 Strateji Belgesi ve Eylem Plan%C4%B1.pdf>

Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği

8. Karakaş, B., & Çevik, Ö. C. (2016). Çocuk refahı: çocuk hakları perspektifinden bir değerlendirme. Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 18(3), 887–906.
9. Conk, Z., Başbakkal, Z., & Yardımcı, F. (2013). Çocuk sağlığına genel bakış. İçinde Z. Conk, Z. Başbakkal, H. B. Yılmaz, & B. Bolışık (Eds.), *Pediatric Hemşireliği* (1. Baskı, ss. 1–45). Ankara: Akademisyen Kitabevi.
10. UNICEF. (2017a). Türkiye-UNICEF ülke işbirliği programı 2016-2020 yıllık raporu. Retrieved November 22, 2018, from www.unicef.org.tr/files/.../doc/dijital_unicef_annual_12eylul_TR.PDF
11. UNICEF. (2015b). Türkiye’de engeli olan çocuklara yönelik bilgi, tutum ve davranış raporu. Erişim tarihi: 22 Kasım 2018 Erişim adresi: http://unicef.org.tr/files/bilgimerkezi/doc/KAP_TR.pdf
12. Bayat, M., & Evgin, D. (2015). Çocuğa yönelik şiddet. *Türkiye Klinikleri J Public Health Nurs-Special Topics*, 1(2), 30–36.
13. UNICEF. (2013b). Güney Doğu Avrupada çocukların şiddete karşı korunması projesi. Erişim tarihi: 22 Kasım 2018 Erişim adresi: <http://www.unicef.org.tr/sayfa.aspx?id=26>
14. UNICEF. (2015a). Çocuk dostu şehirler. Erişim tarihi: 22 Kasım 2018 Erişim adresi: www.unicef.org.tr/files/bilgimerkezi/doc/CFC_Catalogue-TR.pdf
15. Göksu, G. G. (2018). Çocuk dostu şehirlerin kurulmasında çocuklara duyarlı bütçeleme’nin önemi ve rolü. *Sayıştay Dergisi*, 110, 157–171.
16. UNICEF. (2018). 2018’de Çocuklara yönelik insani yardım faaliyetlerine genel bir bakış. Erişim tarihi: 22 Kasım 2018 Erişim adresi: http://www.unicef.org.tr/files/bilgimerkezi/doc/HAC_OVERVIEW_2018_TR-page.pdf
17. UNICEF. (2017b). Şartlı eğitim yardımı programı basın bülteni. Erişim tarihi: 22 Kasım 2018 Erişim adresi: unicef.org.tr/files/sayfa/CCTE_Launch_Press_Release_Tr_FINAL_Press_Release.pdf
18. Kurt, L. S. (2016). Çocuk haklarına ilişkin temel uluslararası belgeler ve Türkiye uygulaması. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 16(36), 99–127.
19. T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2015). Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü Anka Çocuk Destek Programı Uygulama Yönergesi.
20. T.C. Adalet Bakanlığı. (2014). Türkiye’de çocuklar için adalet- proje bülteni. Erişim tarihi: 22 Kasım 2018 Erişim adresi: <http://www.unicef.org.tr/bilgimerkezidetay.aspx?id=10193>
21. Göl, İ. (2016). Sanayi sitesinde çalışan çocuk ve genç işçilerin çalışma koşulları ile sağlık durumları ve sağlığın önemi algılarının değerlendirilmesi. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 15(4), 347–353. <http://doi.org/10.5455/pmb.1-1454417875>
22. TC. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Çalışma Genel Müdürlüğü Bakanlığı. (2017). Çocuk işçiliği ile mücadele ulusal programı (2017-2023). Erişim tarihi: 22 Kasım 2018 Erişim adresi: <https://birim.ailevecalisma.gov.tr/cgm/contents/cimup/>

Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği

23. Açıkalin, N. (2008). Yoksulluk ve genç kuşakların toplumsal hareketlilik olanakları: İstanbul ve Gaziantep örnekleri. *Çalışma ve Toplum*, (2), 131–154.
24. T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (2018). Türkiye'deki mevsimlik fındık tarımında en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğinin sona erdirilmesine yönelik kapsamlı model projesi. Erişim tarihi: 22 Kasım 2018 Erişim adresi: <https://www.csgb.gov.tr/cgm/news/033/>
25. Stewart, A. D., Burton, E., White, J., Salmon, M., & McClelland, A. (2019). Health for all nursing, global health and universal health coverage.
26. Akça, S. Ö., & Gözen, D. (2013). Çocuk hemşiresinin savunucu rolü. *F.N. Hem. Derg*, 21(3), 213–218. <http://doi.org/10.17672/FNHD.52867>
27. Demirel, T., & Akın, B. (2014). Sağlıkla ilişkili olarak sosyal adalet, eşitlik ve hemşirelik. *DEUHYO*, 7(3), 238–245.
28. Kürtüncü, M., Arslan, N., Çatalçam, S., Yapıcı, G., & Hırçın, G. (2018). Ya-taklı tedavi kurumlarında çalışan hemşirelerin kültürlerarası duyarlılıkları ile sosyo-demografik özellikleri ve empati düzeyleri arasındaki ilişkisi. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 20(1), 44–56.
29. Güner, C. K., Yavuz, H. Ö., & Dörtbudak, Z. (2016). Çocuk istismarı-ihmal vakalarıyla karşılaşan hemşirelerin görüş ve uygulamaları. *Kastamonu Sağlık Akademisi*, 1(1), 39–55.
30. Yurtseven, A., Özcan, G., & Saz, E. U. (2015). Çocuk Acil servise başvuran suriyeli hastalarla Türk hastaların karşılaştırılması: Ege Üniversitesi deneyimi. *Çocuk Acil ve yoğun Bakım Dergisi*, 2(3), 133–136.
31. Korkmaz, G., & Karaca, S. (2018). Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığına Toplum Ruh Sağlığı Hemşireliği Yaklaşımı. (G. B. Unsal, Ed.) *Türkiye Klinikleri* (1. Baskı). Ankara: Türkiye Klinikleri.